

Voorrang voor windenergie

Door Cecilia van der Weijden en Suzanne Reintjes,
advocatenkantoor CMS Derks Star Busmann

Op dit moment wordt 4,4% van alle elektriciteit in Nederland opgewekt door windturbines. De overheid streeft ernaar dat in 2020 14% van onze energie uit duurzame bronnen afkomstig is. Bij de realisatie van dit doel speelt windenergie een belangrijke rol. In het licht van de bezuinigingen die in deze kabinetsperiode moeten worden doorgevoerd heeft het kabinet op dit moment met name oog voor windenergie op land. Maar voor windenergie op zee bestaan nog veel onduidelijkheden.

Met het oog op bovengenoemde doelstellingen heeft de Nederlandse regering het afgelopen jaar een aantal wetgevijs- en beleidsmaatregelen getroffen. In dit artikel zal nader worden ingegaan op twee belangrijke ontwikkelingen: (i) voorrang voor windenergie op het net, en (ii) de SDE+ subsidie voor wind.

Voorrang voor windenergie op het net
De Richtlijn hernieuwbare energie van 23 april 2009 (2009/28/EC) verplicht lidstaten onder meer ervoor zorg te dragen dat elektriciteit uit hernieuwbare bronnen voorrang dan wel een gewaarborgde toegang tot het net krijgt en met voorrang wordt getransporteerd. Vooruitlopend op de implementatie van deze richtlijn heeft de Minister van Economische Zaken (nu de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) de regeling 'betere benutting transportcapaciteit' gepubliceerd om te voorzien in een tijdelijke oplossing voor de schaarste in transportcapaciteit. Met de invoering van deze regeling hebben alle aangesloten partijen een gelijk recht op transport gekregen, ongeacht de datum van aansluiting. Dit betekent dat nieuwe elektriciteitsproductie uit wind zonder transportbeperkingen kan worden aangesloten.

Wetsvoorstel 'voorrang voor duurzaam'
De wet 'voorrang voor duurzaam' moet een meer structurele oplossing bieden voor een capaciteitstekort op de netten. Het wetsvoorstel 'voorrang voor duurzaam' is op 30 november 2010 door de Eerste Kamer aangenomen. Het wetsvoorstel verplicht netbeheerders om congestiemanagement toe te passen in geval van congestie op het net (opeenhoping van elektriciteit door overbelasting van het elektriciteitsnet) en om in geval van congestie het transport van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen voorrang te geven. Duurzame producenten zullen in principe niet aan

Nieuwe elektriciteitsproductie uit wind kan zonder transportbeperkingen worden aangesloten

congestiemanagement onderworpen worden, behalve in geval van zeer ernstige congestie. De artikelen van de wet zullen op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip in werking treden. Naar verwachting zal dit 1 september 2011 worden.

Kostentoedeling

In het wetsvoorstel is gekozen voor een systeem waarbij het grootste deel van de kosten voor het congestiemanagement voor rekening komt van de grijze producenten in een congestiegebied. Deze kostentoedeling heeft tot veel discussie geleid, waarbij onder meer de vraag is gesteld of een dergelijke toedeling van kosten wel verenigbaar is met het beginsel van non-discriminatie. Om verdere vertraging te voorkomen en de wet zo spoedig mogelijk in werking te doen treden heeft de Minister er eind vorig jaar voor gekozen om de bepalingen in het wetsvoorstel ten aanzien van kostentoedeling (voorlopig) niet in werking te doen treden. De facto betekent dit dat de kosten van het systeem voor congestiemanagement voorlopig op

basis van de geldende tariefregulering in de transporttarieven voor afnemers zullen worden opgenomen. Dit in tegenstelling tot de in het wetsvoorstel opgenomen bepaling dat de kosten worden neergelegd bij de grijze producenten uit het congestiegebied. Naar het oordeel van de Minister levert dit op korte termijn geen problemen op

Voor wind op zee lijken er onzekere tijden aan te breken

aangezien er naar verwachting pas in de loop van 2012 kans bestaat op ernstige congestieproblemen (in de Eemshaven). De Minister treedt nu in overleg met de Europese Commissie over de mogelijkheid om het oorspronkelijke voorstel ten aanzien van herverdeling van kosten alsnog in te voeren. Na afronding van dit overleg - waarschijnlijk nog in het eerste kwartaal van 2011 - zal worden bezien of de oorspronkelijk voorgestelde wijze van kostentoedeling moet worden heroverwogen, en zo ja, of dat consequenties heeft voor de inrichting van het systeem van congestiemanagement.

Uitwerking 'voorrang voor duurzaam'

Naast de bovengenoemde kostentoedeling dienen ook andere aspecten van de wet nog verder uitgewerkt te worden. Dit zal geschieden bij algemene maatregel van bestuur ("AMvB"). Blijkt een eerder gepubliceerd consultatiedocument zal de Minister bij de nadere uitwerking van het systeem van congestiemanagement uitgaan van het model van 'system redispatch'. Dit model gaat ervan uit dat de netbeheerder verantwoordelijk is voor het af- en opregelen van productie waardoor congestie kan worden voorkomen en het totale productievermogen in stand kan worden gehouden. De AMvB zal onder meer nadere regels stellen omtrent de procedures voor congestie management en de verschillende categorieën producenten die in het kader van het congestiemanagement onderscheiden worden. Omdat de bepalingen inzake de kostentoedeling bij congestie management niet op korte termijn in werking zullen treden zal de AMvB nog geen nadere regels stellen omtrent vergoedingen die betaald moeten worden door de producenten die in het kader van het congestiemanagement afschakelen.

Van SDE naar SDE+

Op grond van het regeerakkoord dient duurzame opwekking op termijn concurrerend te zijn. Om deze reden is besloten om de SDE-regeling, die sinds 2008 van kracht is, met ingang van dit jaar om te vormen tot een zogenoemde 'SDE+-regeling'. De 'gewone' SDE-regeling is met ingang van 1 januari 2011 stopgezet.

Uitgangspunten SDE+

Het uitgangspunt van de SDE+ is een kosten-effectieve uitrol van duurzame opwekking en flexibiliteit ten aanzien technologische ontwikkeling. Er zal onder de SDE+ slechts één subsidieplafond voor alle categorieën opwekking vastgesteld worden, in plaats van verschillende subsidieplafonds per technologie, zoals bij de SDE gebruikelijk was. De SDE+ wordt jaarlijks gefaseerd opengesteld in vier fases. Per fase zal het

basisbedrag oplopen tot het maximum van 15 ct/kWh in de laatste fase. Op deze manier zal de SDE+ in fases voor steeds duurdere opties worden opengesteld. Iedere fase kent een vrije categorie waardoor ook innovatieve ondernemers toegang hebben tot de SDE+.

Met de SDE+ wordt getracht een directe relatie tot stand te brengen tussen het gebruik van energie en de investeringen in de verduurzaming van de energievoorziening. De SDE+ zal worden gefinancierd uit een opslag op de energierekening en mogelijk, voor een deel, door een kolen- en gasbelasting. Een dergelijke kolen- en gasbelasting zal op Europees niveau worden aangekaart. De verdeling van de opslag over burgers en bedrijven zal in lijn zijn met de opbrengst van de energiebelasting (circa 50% burgers en 50% bedrijven), waarbij de opslag evenredig verdeeld zal worden over gas en elektriciteit.

Op dit moment is een wetsvoorstel voor de SDE+ in de maak, dat uiterlijk medio 2011 naar de Tweede Kamer zal worden gezonden. Dit betekent dat de SDE+ dit jaar later dan gewoonlijk zal worden opengesteld, naar verwachting op 1 juli. De invoering van de SDE+ heeft geen gevolg voor de lopende subsidiebeschikkingen uit de SDE en de MEP (Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie). Deze blijven uit de algemene middelen gefinancierd. Zodoende zal de opslag slechts geleidelijk oplopen.

Implicaties voor wind op land

Ten aanzien van de categorie wind op land heeft de Minister al aangegeven dat de methodiek onder de SDE+ in 2011 in principe ongewijzigd zal blijven. Wel is de Minister voornemens om de systematiek in 2012 te wijzigen om te kunnen differentiëren tussen windrijke en windarme gebieden. Hiervoor zal dit jaar een wijziging van het Besluit SDE worden voorbereid. Reeds gemaakte SDE toezeggingen voor wind zullen worden nagekomen. Ten aanzien van wind op land betreft dit onder andere het windpark in de Noordoostpolder. Ten aanzien van wind op zee zijn er vier toezeggingen gedaan: twee windparken die reeds produceren en daarnaast twee parken van Bard Engineering boven de Wadden. Bovendien is de Minister gehouden om een derde subsidiebeschikking af te geven voor wind op zee in het kader van ronde 2.

Onzekere tijden voor wind op zee

De juridische ontwikkelingen op het gebied van windenergie zijn volop in beweging. Een aantal van deze ontwikkelingen zijn hierboven aan de orde gesteld. Komend jaar zal de kostenverdeling van het systeem van congestiemanagement opnieuw aan bod komen, de AMvB voorrang voor duurzaam moet worden opgesteld en de SDE+ zal nader worden uitgewerkt. Voor wind op zee lijken er onzekere tijden aan te breken. Verwacht werd dat in het eerste kwartaal van 2011 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer zou worden ingediend voor een nieuw concessiesysteem voor offshore wind, waarin tevens de rol van TenneT bij de aanleg en beheer van een net op zee uiteengezet zou worden. Op dit moment is echter niet duidelijk hoe en wanneer offshore wind zich in Nederland zal ontwikkelen. 🌪